

01369216

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.009.07.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontroler	Marek Zapolski – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/7/2016 z dnia 8 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)	
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Kolnie, ul. Szkolna 8, 18-500 Kolno (dalej: „Szkoła”)	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Łosiewski ¹ – dyrektor Szkoły Podstawowej	(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W roku szkolnym 2015/2016² Szkoła w niewystarczającym stopniu zapewniła uczniom bezpieczne i higieniczne warunki nauki³.

Uczniom nie zorganizowano pracy zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania. Plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych wszystkich (15) zbadanych oddziałów przynajmniej częściowo nie uwzględniały potrzeby higienicznego rozkładu zajęć w poszczególnych dniach tygodnia. Nauka rozpoczynała się o różnych porach dnia, zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji lokowane były po piątej godzinie lekcyjnej lub scalane w bloki. Nierównomierne było też obciążenie uczniów zajęciami w ciągu dnia (zarówno pod względem liczby godzin jak i stopnia trudności nauczanych przedmiotów).

Nie zapewniono też optymalnych warunków bezpieczeństwa i higieny pobytu uczniów w Szkole. Wprawdzie mieli oni możliwość korzystania z: biblioteki, świetlic, stołówki, pomocy pielęgniarstwa, zespołu urządzeń rekreacyjnych oraz z sal dydaktycznych (w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i z ergonomicznymi meblami), to jednak zniszczona nawierzchnia placu szkolnego oraz nierealizowanie obowiązkowych ćwiczeń ewakuacyjnych mogą doprowadzić do niepożądanych zdarzeń. Uczniom umożliwiono pozostawienie części podręczników w salach lekcyjnych, lecz w klasach IV-VI wyłącznie za zgodą opiekunów sal. Takie ograniczenie może powodować rezygnację uczniów z korzystania z tej możliwości. Badanie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kolnie⁴ (dalej „PPIS”) wykazało, że uczniowie noszą zbyt ciężkie tornistry/plecaki. U 39,7% (badanych) waga tornistrów/plecaków przekraczała bowiem 10% masy ciała.

Negatywnie też należy ocenić nieskuteczne zabezpieczenie szkolnych komputerów przed możliwością dostępu uczniów do niepożądanych treści w Internecie oraz niewszczęcie procedury powypadkowej określonej w obowiązujących przepisach, po zdarzeniu zaistniałym na terenie Szkoły we wrześniu 2015 roku.

¹ Od 1 września 2013 r.

² Do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe wyjaśnienie.

⁴ Kontrola doraźna przeprowadzona przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kolnie w dniach 4-5 i 9 maja 2016 r., zlecona przez Delegaturę NIK w Białymstoku, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677), zwanej dalej „ustawą o NIK”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu
faktycznego

1.1. W roku szkolnym 2015/2016 w Szkole utworzonych było 18 oddziałów⁵, do których zapisanych było 427 uczniów⁶, w tym 108 spoza obwodu. Stosownie do art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷ (dalej „uso”), liczebność klas I-II nie przekroczyła 25 osób, a w klasach III-VI wynosiła od 17⁸ do 32⁹ uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 4-6)

1.2. Analiza planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych wszystkich (15) oddziałów klas I-VI wykazała, że tylko częściowo uwzględniały one zasady higieny pracy umysłowej uczniów¹⁰. W dziewięciu oddziałach (60% badanych) zajęcia dydaktyczne rozpoczynały się bowiem o stałej porze, w jednym (z sześciu) oddziałów klas IV-VI przedmioty wymagające pracy statycznej i długotrwałej koncentracji (matematyka i przyroda) nie występowały bezpośrednio jeden po drugim (w tzw. „blokach”), a w 23 (z 30) przypadkach zajęcia te ulokowane były na początku lub w środku zajęć (najpóźniej na piątej godzinie lekcyjnej). Problematykę tę szerzej przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”. (dowód: akta kontroli str. 7-9)

Długość przerw śródlekcyjnych wynosiła od 10 do 15 minut¹¹, co pozwalało uczniom na regenerację między zajęciami, jednak mogło nie wystarczyć na spokojne spożycie obiadów przygotowywanych w Szkole, o czym szerzej w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Uwagi dotyczące działalności”. (dowód: akta kontroli str. 44)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na skonstruowaniu planów zajęć z naruszeniem zasady równomiernego obciążania uczniów zajęciami w trakcie tygodnia¹² oraz wymogu ustalenia tych planów z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy¹³, gdyż:

- w sześciu¹⁴ z 15 zbadanych oddziałów zajęcia rozpoczynały się w tygodniu o różnych porach (począwszy od pierwszej, trzeciej lub czwartej godziny lekcyjnej),
- we wszystkich sześciu oddziałach (klas IV-VI) obciążenie uczniów (w poszczególnych dniach) było nierównomierne (zarówno pod względem liczby godzin nauki, jak i stopnia trudności przedmiotów¹⁵),
- w pięciu¹⁶ (z sześciu) oddziałach klas IV-VI zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji scalano w bloki, a w siedmiu przypadkach ulokowano je na szóstej lub siódmej godzinie lekcyjnej.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że zajęcia dla dzieci młodszych rozpoczynały się w różnych porach dnia ze względu na sugestie rodziców aby dzieci (przynajmniej raz w tygodniu nauki) mogły „dłużej pospać”. Natomiast nierównomierne rozłożenie zajęć pod względem stopnia ich trudności wynikało z obsady etatowej nauczycieli. Wskazał też, że „(...) w tygodniu jest osiem godzin nauki przedmiotów niewymagających zwiększonej koncentracji i dlatego też

⁵ Łącznie z oddziałami klas „0”.

⁶ Według stanu na 30 września 2015 r. Na I poziomie edukacyjnym (w dziewięciu oddziałach I-III) uczyło się 201 uczniów, w sześciu oddziałach klas IV-VI – 151 uczniów, a w trzy oddziałach klas „0” – 75 dzieci.

⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm. Przepis wszedł w życie z dniem 1 września 2014 r.

⁸ Dotyczy odpowiednio: klasy Ic i Id.

⁹ Dotyczy to klasy Vlb.

¹⁰ Zalecenia w tym zakresie wydał Główny Inspektorat Sanitarny (zamieszczone zostały na stronie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku pod adresem: <http://www.psse.bialystok.pl>).

¹¹ Przerwy piętnastominutowe zaplanowano po drugiej, trzeciej i czwartej godzinie lekcyjnej (ostatnia od 27 kwietnia 2016 r.). Przeznaczone były one m.in. na spożycie obiadu przygotowywanego w Szkole.

¹² Wyrażonej w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem MENIS”.

¹³ Wynikającego z § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.).

¹⁴ Dotyczy to klas Ia, Ib, Ic, IId, IIa, IIb.

¹⁵ Różnica godzin między poszczególnymi dniami wynosiła od dwóch do pięciu, a w niektórych dniach występowały tylko zajęcia językowe, plastyka, muzyka, godzina wychowawcza, natomiast w innym dniu – zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji (matematyka i przyroda) oraz wymagające wysiłku fizycznego (w-f).

¹⁶ Dotyczy to klas IVa, IVb, Va, Vb i Vlb.

trudno jest ulokować te zajęcia między lekcjami o zwiększonym stopniu trudności, np. matematyka, przyroda, historia, język polski i język angielski".

(dowód: akta kontroli str. 12-14)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że dwie piętnastominutowe przerwy obiadowe (po trzeciej i czwartej godzinie nauki) mogą być zbyt krótkie na spokojne spożycie posiłków przez odpowiednio: 70 i 90 uczniów w 50-stanowiskowej stołówce szkolnej.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „Nie było skarg ze strony uczniów, rodziców na brak możliwości spokojnego spożycia obiadu”. Dodał, że od 27 kwietnia 2016 r. została wprowadzona trzecia przerwa 15 minutowa na spożywanie posiłków (od 12³⁵ do 12⁵⁰).

(dowód: akta kontroli str.12-15)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK przyjęte (w planach zajęć) rozwiązania organizacyjne naruszały zasadę higieny pracy umysłowej i nie uwzględniały fizjologicznego rytmu aktywności oraz wydolności ucznia.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

2.1. Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt. 2, 3 i 5 uso, uczniom zapewniono możliwość korzystania z biblioteki (czynnej od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰), dwóch świetlic (czynnych w tych samych dniach od 7³⁰ do 15³⁰) oraz zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych (na terenie szkolnym urządzone były dwa boiska¹⁷, sala gimnastyczna oraz szkolny plac zabaw wybudowany w ramach programu „Radosna szkoła”). Stan techniczny i zasady korzystania z urządzeń rekreacyjno-sportowych spełniały wymogi bezpieczeństwa, określone w § 7 ust. 2 pkt 2 oraz § 31 ust. 4 i 6 rozporządzenia MENiS. Boiska miały bowiem równą nawierzchnię, urządzenia, których przemieszczanie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących (kosze, bramki) były zamocowane na stałe, a przed wejściem na salę gimnastyczną oraz przy boisku i placu zabaw umieszczono tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania (wraz z informacją, że korzystanie z urządzeń jest dopuszczalne wyłącznie pod nadzorem osób dorosłych). Uczniom zapewniono szeroki wybór sprzętu sportowego, w dobrym stanie użytkowym, w tym różnego typu piłki, rakietki do tenisa i badmintona, skakanki, materace, drabinki, koźły i skrzynie gimnastyczne, sprzęt lekkoatletyczny – kule, dyski, oszczepy, a plac zabaw wyposażono w certyfikowane oraz sprawne sprzęty i urządzenia.

(dowód: akta kontroli str.15-36)

2.2. Zgodnie z § 7 ust. 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 4 rozporządzenia MENiS, teren Szkoły był ogrodzony¹⁸, właściwie oświetlony, a wyjścia poza teren szkolny zabezpieczone¹⁹. W bezpośredniej bliskości wyjścia na jezdnię zainstalowany był spowalniacz ruchu drogowego. Dziedziniec szkolny był utwardzony, lecz jego nawierzchnia była nierówna, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”. Wszystkie otwory kanalizacyjne oraz studzienki telekomunikacyjne zabezpieczono odpowiednimi pokrywami.

Wewnątrz budynku szkolnego, zgodnie z wymogiem § 5 ust. 2 rozporządzenia MENiS, drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób trwały i wyraźny²⁰, lecz planów ewakuacyjnych nie wywieszono w miejscach dostępnych, co szerzej przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”. Schody wewnętrzne wykonano w technologii antypoślizgowej, balustrady zabezpieczono przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, a otwarte przestrzenie między biegami zabezpieczono kratą. Stosownie do § 15 rozporządzenia oznakowano pomieszczenia, do których wzbroniony był dostęp osobom nieuprawnionym²¹.

(dowód: akta kontroli str.15-36)

2.3. Stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia MENiS, we wszystkich dziewięciu pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniona była ciepła i zimna bieżąca woda

¹⁷ Jedno z boisk o nawierzchni tartanowej było ogrodzone i zamykane po zakończonych zajęciach, natomiast boisko o nawierzchni trawiastej zlokalizowane na terenie szkolnym po zajęciach i w dniu wolne od nauki było monitorowane wizyjnie oraz dozorowane w godzinach od 16⁰⁰ do 24⁰⁰ przez dozorcę zatrudnionego na pełnym etacie.

¹⁸ Stan ogrodzenia nie budził zastrzeżeń.

¹⁹ Metalowe zapory umieszczone naprzeciw wejść, uniemożliwiające nagłe wtargnięcie na jezdnię.

²⁰ Typowymi piktogramami, tj. „strzałkami kierunkowymi” oraz oznaczeniami „wyjście ewakuacyjne”.

²¹ Pomieszczenia kuchni szkolnej.

oraz środki higieny osobistej. W pomieszczeniach tych zainstalowano automatyczne dozowniki mydła, pojemniki na ręczniki papierowe, a w każdej kabinie zapewniono papier toaletowy.

2.4. Kontrola PPIS wykazała, że stanowiska pracy 334 uczniów były prawidłowo zestawione i oznakowane zgodnie z PN. Nie wszystkie meble posiadały atesty, jednak oznakowano je zgodnie z PN i były w dobrym stanie technicznym. W czasie kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. (dowód: akta kontroli str. 37-41)

2.5. W budynku szkolnym urządzono 19 sal lekcyjnych²², w tym 16 o pow. od 50,2 m² do 52,2 m². Na jednego ucznia²³ przypadało zatem od 1,56 m² do 1,63 m² powierzchni użytkowej. Kwestie z tym związane przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Uwagi dotyczące działalności”. We wszystkich pomieszczeniach lekcyjnych zapewniono oświetlenie naturalne i sztuczne, wietrzenie grawitacyjne oraz ogrzewanie c.o. (dowód: akta kontroli str.42-43)

2.6. Zgodnie z art. 67a ust. 1 uso i § 10 ust. 2 rozporządzenia MENiS, w Szkole zorganizowano stołówkę (z 50 miejscami²⁴) na spożycie gorących posiłków, przygotowywanych w szkolnej kuchni. W roku szkolnym 2015/2016 z obiadów korzystało (średnio) 190 dzieci, tj. 44,5% ogółu (427). obiady wydawano według grafiku, podczas przerw międzylekcyjnych (w godzinach od 9⁵⁰ do 11⁵⁰). Kwestie związane z czasem przeznaczonym na spożycie posiłków przedstawiono w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”. (dowód: akta kontroli str. 44)

Kontrola PPIS nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarnego zaplecza kuchennego i stołówki szkolnej. (dowód: akta kontroli str. 37-41)

2.7. Kontrola warunków higieniczno-sanitarnych Szkoły przeprowadzona przez PPIS nie wykazała nieprawidłowości. (dowód: akta kontroli str. 37-41)

2.8. W Szkole wydzielono sześć sal lekcyjnych przeznaczonych dla klas I-III. Urządzono je w sposób określony w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół²⁵, gdyż wyodrębniono część edukacyjną i rekreacyjną. Sale wyposażono w tablice, stoliki, krzeselka (dostosowane do wzrostu uczniów), pomoce dydaktyczne, sprzęt audiowizualny, gry i zabawki dydaktyczne. Urządzono także kąci tematyczne i biblioteczkę. W pomieszczeniach klasowych były szafki na pozostawianie podręczników i przyborów szkolnych. W bezpośrednim sąsiedztwie znajdowały się sanitariaty wyposażone w ceramikę sanitarną dostosowaną do wieku uczniów. W przypadku konieczności skorzystania z toalety, nauczyciel (prowadzący zajęcia) otwierał drzwi do klasy i obserwował ucznia w drodze do i z sanitariatu. (dowód: akta kontroli str. 15-36)

2.9. Uczniom zapewniono możliwość pozostawienia odzieży wierzchniej i obuwia w szatni szkolnej, zorganizowanej w formie boksów z wieszakami. Każdy boks (przydzielony poszczególnym oddziałom) wyposażony był w ławki. Szatnię dozorował woźny. Zainstalowano też monitoring wizyjny. (dowód: akta kontroli str. 15-36)

2.10. Zgodnie z § 4a rozporządzenia MENiS, uczniom z klas I-III stworzono możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w szafkach w salach lekcyjnych. Uczniowie z klas IV-VI mogli natomiast pozostawić swoje rzeczy w salach lekcyjnych (za zgodą nauczyciela, tj. opiekuna sali). Kwestie z tym związane szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”. (dowód: akta kontroli str. 15-36)

2.11. Kontrola PPIS, przeprowadzona na próbie 320 uczniów, wykazała, że waga tornistra 193 z nich (60,3%) była niższa niż 10% masy ich ciała, a 299 (93,4% ogółu) – wynosiła od 10 do 15%. W przypadku 21 uczniów (6,6% badanych) ciężar ten był wyższy niż 15%

²² Z 19 sal, 16 posiadało powierzchnię od 50,2 do 52,2 m², dwie przeznaczone do zajęć w grupach – 18,8 m² i 32,9 m², a jedna – 66,5 m². Dodatkowo trzy sale lekcyjne posiadały zaplecze o powierzchni od 15,1 m² do 32,7 m².

²³ Liczebność najliczniejszego oddziału uczniów z klas IV-VI wynosiła 32 uczniów (VIb).

²⁴ Nie było wydzielonych stolików dla uczniów klas I-III.

²⁵ Dz. U. poz. 977, ze zm.

masy ich ciała (przekroczenie powyżej od 20% odnotowano u sześciu uczniów). W Szkole nie okazano kontrolerowi NIK dokumentacji potwierdzającej podjęcie działań zmierzających do zminimalizowania ciężaru tornistrów/plecaków noszonych do szkoły. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że nauczyciele na spotkaniach z rodzicami prowadzą rozmowy uświadamiające o potrzebie kontrolowania zawartości plecaków. (dowód: akta kontroli str. 37-41)

2.12. Uczniowie Szkoły nie mieli dostępu do Wi-Fi²⁶. Umożliwiono im natomiast korzystanie z Internetu na 20 komputerach zainstalowanych w pracowni komputerowej oraz na trzech w bibliotece szkolnej. Badanie skuteczności ochrony przed dostępem uczniów do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju²⁷ wykazało, że urządzenia te nie były w pełni chronione, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalono nieprawidłowości”. (dowód: akta kontroli str. 45-52, 53-54)

W Regulaminie Szkoły wprowadzono zakaz korzystania z telefonów komórkowych na terenie Szkoły. (dowód: akta kontroli str. 55-58)

2.13. W Szkole zorganizowano pomoc przedlekarską. Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 4 u.s., uczniowie mogli korzystać ze znajdującego się w budynku Szkoły gabinetu profilaktyki zdrowotnej²⁸, prowadzonego przez pielęgniarkę NZOZ²⁹. Pomieszczenia Szkoły wymienione w § 20 rozporządzenia MENiS (z wyjątkiem pokoju nauczycielskiego) wyposażono w apteczki pierwszej pomocy i instrukcję udzielania tej pomocy. Dwie z nich były jednak niekompletne, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalono nieprawidłowości”. Braki w wyposażeniu uzupełniono do zakończenia kontroli. (dowód: akta kontroli str. 59-67)

Szkoła zapewniała udzielenie pierwszej pomocy również pod nieobecność pielęgniarki szkolnej. Zgodnie z § 21 rozporządzenia MENiS, wszyscy nauczyciele Szkoły zostali przeszkoleni w tym zakresie w ramach szkolenia bhp, a dwóch nauczycieli w-f dodatkowo odbyło odrębne szkolenie³⁰. (dowód: akta kontroli str. 68-77)

2.14. W Rejestrze wypadków uczniów³¹ w roku szkolnym 2015/2016 odnotowano cztery wpisy, z których tylko jeden dotyczył wypadku na terenie Szkoły³², a pozostałe zaistniały poza placówką. Zapisy te nie zawierały kompletu wymaganych informacji. Nie przeprowadzono też postępowania powypadkowego przewidzianego w procedurze opisanej w rozporządzeniu MENiS, co przedstawiono w dalszej części niniejszego wystąpienia, w sekcji „Ustalono nieprawidłowości”. (dowód: akta kontroli str. 78-82)

2.15. Dyrektor Szkoły, zgodnie z wymogiem § 3 rozporządzenia MENiS, przeprowadził kontrolę zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkolnych³³. W protokole nie stwierdzono nieprawidłowości, mimo że stan nawierzchni placu szkolnego był nieodpowiedni. Protokołu z tej kontroli nie przekazano organowi prowadzącemu, tj. Burmistrzowi Miasta Kolna, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalono nieprawidłowości”. (dowód: akta kontroli str. 83-86)

2.16. W roku szkolnym 2015/2016³⁴ nie było kontroli dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, poza obowiązkowymi kontrolami stanu technicznego budynku i urządzeń, wynikającymi z prawa budowlanego oraz kontrolą PPIS (zleconą przez NIK).

(dowód: akta kontroli str. 87-96)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zapewniono równej nawierzchni placu szkolnego, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia MENiS.

²⁶ Z możliwości tej korzystali wyznaczeni pracownicy Szkoły, a hasła dostępne były okresowo zmieniane.

²⁷ Badaniem objęto siedem komputerów w pracowni komputerowej Szkoły oraz trzy zainstalowane w bibliotece szkolnej.

²⁸ Czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰.

²⁹ Na podstawie umowy zawartej 4 stycznia 2016 r. pomiędzy Dyrektorem Szkoły a Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej MEDICARE s.c. w Kolnie.

³⁰ Szkolenie (ośmiogodzinne) zorganizowane 5 marca 2016 r. przez zakład usług pożarniczych w Kolnie.

³¹ Według wzoru określonego w załączniku Nr 1 do rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r.

³² Dotyczy to złamania nogi przez ucznia podczas lekcji w-f w dniu 2 września 2015 r.

³³ Kontrola przeprowadzona 28 sierpnia 2015 r.

³⁴ Do dnia zakończenia kontroli.

Dyrektor wyjaśnił, że corocznie w sprawozdaniu z pracy Szkoły, składanym w sierpniu do organu prowadzącego, zwracał się z prośbą o remont nawierzchni wokół budynku. Ponadto wskazał, że 27 października 2015 r. również Rada Rodziców Szkoły skierowała prośbę do Burmistrza Miasta o wyasygnowanie środków finansowych na remont placu szkolnego. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

W informacji pobranej w trakcie kontroli³⁵ (25 kwietnia 2016 r.) Burmistrz Miasta Kolna podał, że remont ten zostanie zrealizowany, jeżeli pojawi się możliwość pozyskania środków z UE na wymienione zadanie. (dowód: akta kontroli str. 101-102)

2. Sporządzony plan ewakuacyjny nie został wywieszony w budynku szkolnym. Było to niezgodne z § 5 ust. 1 rozporządzenia MENiS.

Dyrektor wyjaśnił, że plan ewakuacji jest opracowany i stanowi załącznik do Instrukcji bezpieczeństwa p.poż. Jednak jego rozmiary utrudniały umieszczenie go w widocznym miejscu, a zmniejszenie wpłynęłoby na czytelność. Wskazał, że zostanie zlecone wykonanie uproszczonych i czytelnych wersji planu. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

3. Nie przeprowadzono praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji ze Szkoły, w terminie wymaganym § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów³⁶ (dalej „rozporządzenie MSWiA”). W konsekwencji 155 nowych uczniów z klas „0” i I (36,3% ogółu uczących się w roku szkolnym 2015/2016) nie miało możliwości praktycznego sprawdzenia, jak należy postępować podczas ewakuacji.

Dyrektor wyjaśnił, że ewakuacji tej nie przeprowadził ze względu na trudności organizacyjne na początku roku szkolnego 2015/2016. Podkreślił, że jest świadomy niedopełnienia procedur wynikających z rozporządzenia MSWiA, które w przyszłości będzie przestrzegać. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

4. Rejestr wypadków w Szkole prowadzono nierzetelnie, nie odnotowując części wymaganych informacji³⁷, czym naruszono § 50 rozporządzenia MENiS.

Dyrektor wyjaśnił, że niekompletne zapisy wynikały z niedopatrzenia i zostaną uzupełnione. W przypadku zapisu okoliczności zdarzenia podał, że we wszystkich wypadkach była podawana „nieuwaga”, co wynikało z określenia, które podaje się w SIO. Dodał, że „W żadnym wypadku okoliczności nie były spowodowane złym stanem technicznym budynku, wyposażenia i sprzętu, pobiciami, nieprzestrzeganiem przepisów BHP. W przyszłości wprowadzimy dokładniejszy opis okoliczności zdarzenia”.

(dowód: akta kontroli str. 12-15)

5. Nie powołano zespołu w celu przeprowadzenia postępowania powypadkowego oraz sporządzenia dokumentacji powypadkowej, po zdarzeniu zaistniałym na terenie Szkoły, co było niezgodne z § 43 rozporządzenia MENiS.

Dyrektor wyjaśnił, że „Po zdarzeniu zaistniałym 2 września 2015 roku na terenie Szkoły (uczenica podczas lekcji w-f zламаła nogę), wystąpiły trudności w zebraniu członków zespołu powypadkowego, co skutkowało niesporządzeniem dokumentacji powypadkowej (pracownik BHP, który jest zatrudniony na umowę zlecenie był w tym czasie na urlopie).”

(dowód: akta kontroli str. 98-99)

6. Nie wyposażono pokoju nauczycielskiego w apteczkę pierwszej pomocy, zaś w apteczkach będących w pokoju nauczycieli w-f i w gabinecie pielęgniarki brakowało części wyposażenia niezbędnego do udzielania pierwszej pomocy³⁸. Naruszono w ten sposób § 20 rozporządzenia MENiS.

Dyrektor wyjaśnił, że brak apteczki pierwszej pomocy w pokoju nauczycielskim wynikał z jego niedopatrzenia. W trakcie kontroli apteczkę umieszczono w pokoju

³⁵ Informacja pobrana od Burmistrza Miasta Kolno w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

³⁶ Dz. U. Nr 109, poz. 719.

³⁷ Zgodnie ze wzorem rejestru wypadków, określonym w załączniku Nr 2 do rozporządzenia MENiS, do rejestru wypadków wpisuje się: rodzaj wypadku i jego okoliczności, udzieloną pomoc, środki zapobiegawcze, podpis dyrektora Szkoły.

³⁸ Ogłędziny wykazały, że w apteczce pierwszej pomocy znajdującej się w pokoju nauczycieli w-f brak było chusty trójkątnej, a w apteczce gabinetu pielęgniarki – chusty trójkątnej i koca termolizacyjnego.

nauczycielskim. Uzupełnione zostały też braki w wyposażeniu apteczek pierwszej pomocy w pozostałych pomieszczeniach. (dowód: akta kontroli str. 12-15)

7. Komputerów szkolnych nie zabezpieczono przed możliwością dostępu uczniów do treści niepożądanych w Internecie. Weryfikacja 10 komputerów (43,5% udostępnianych uczniom) wykazała bowiem, że zainstalowane na nich oprogramowanie nie blokowało dostępu do treści mogących stanowić zagrożenie dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego młodych osób, co stanowiło naruszenie art. 4a u.s.o.

Dyrektor wyjaśnił, że „W bieżącym roku szkolnym został zakupiony nowy program zabezpieczający przed dostępem uczniów do niepożądanych treści w Internecie – Eset Endpoint Security (licencja poprzedniego: Arcavir wygasła). Przedstawiciel firmy zapewniał nas o całkowitej skuteczności ich działania. Okazało się, że niektóre treści nie są blokowane. W przyszłości podejmiemy działania, by zapewnić całkowite bezpieczeństwo uczniów w Internecie”. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

8. Nierzetelnie udokumentowano wyniki kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkolnych. W protokole kontroli nie wykazano bowiem zniszczonej nawierzchni placu szkolnego oraz protokołu z tej kontroli nie przekazano organowi prowadzącemu³⁹. Było to niezgodne z § 3 ust. 2 rozporządzenia MENiS.

Dyrektor wyjaśnił, że protokołu tego nie przekazywał, gdyż przed rozpoczęciem roku szkolnego dyrektorzy szkół mają odprawę u Burmistrza Miasta i składają informacje o gotowości szkół do pracy w nowym roku szkolnym. Wskazał, że poinformował o przygotowaniu obiektu do użytku w nowym roku szkolnym w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

1. Powierzchnia 16 z 19 sal lekcyjnych urządzonych w Szkole wynosiła od 50,2 m² do 52,2 m² i nie zapewniała dostatecznego komfortu nauki uczniom w oddziałach szkolnych, liczących więcej niż 25 uczniów w klasie⁴⁰. Na jednego ucznia w tych salach przypadało bowiem mniej niż 2 m² powierzchni użytkowej.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że od roku szkolnego 2016/2017 liczba uczniów w klasie nie może przekroczyć 25 osób. Dlatego też niedogodność ta nie wystąpi, ponieważ powierzchnia klas wynosi ponad 50 m², co zapewni co najmniej 2 m² na jednego ucznia.” (dowód: akta kontroli str. 98-99)

2. Przyjęte w klasach IV-VI rozwiązanie pozostawiania podręczników i innych przyborów szkolnych w salach lekcyjnych za zgodą opiekuna pomieszczenia, w ocenie NIK może powodować, że uczniowie rezygnują z tej możliwości, ze względu na brak swobodnego dostępu do swoich rzeczy. Świadczyć o tym mogą wyniki badania ciężaru plecaków uczniów, przeprowadzane przez PPIS. Wykazały one, że u 39,7% uczniów waga plecaka przekraczała 10% masy ciała ucznia.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że jest świadomy tej niedogodności. Wskazał, że „Sukcesywnie w miarę możliwości finansowych będziemy wyposażać szkołę w szafki indywidualne zamykane na klucz”. (dowód: akta kontroli str. 98-99)

Ocena cząstkowa

Uczniom co do zasady zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w Szkole. Umożliwiono im korzystanie z biblioteki, świetlic, stołówki, zespołu urządzeń rekreacyjnych oraz sal dydaktycznych wyposażonych w ergonomiczne meble szkolne. Właściwie też zorganizowano pomoc przedlekarską, chociaż dopiero podczas kontroli NIK w apteczkę wyposażono pokój nauczycielski oraz uzupełniono braki w zawartości apteczek w pokoju nauczycieli w-f i w gabinecie pielęgniarskim.

Zastrzeżenia budzi natomiast stan nawierzchni placu szkolnego, który nie spełniał wymogów bezpieczeństwa i higieny, nieskuteczne zabezpieczenie komputerów szkolnych przed dostępem uczniów do niepożądanych treści, nieprzeprowadzenie próbnej ewakuacji Szkoły, czy nieprzestrzegania zasad dotyczących postępowania powypadkowego.

³⁹ Burmistrz Miasta Kolno.

⁴⁰ Dotyczy to czterech oddziałów szkolnych, tj. klas IIIa, IVa, IVb, Vb.

Nieskutecznie zaś zorganizowano możliwość pozostawienia podręczników w Szkole, gdyż uczniowie klas IV-VI nie mieli swobodnego dostępu do pozostawionych rzeczy.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że stosowana praktyka zapewniania przez Szkołę miejsca na podręczniki i przybory szkolne w salach lekcyjnych była nieskuteczna. Niezbędne jest zatem zwiększenie uczniom dostępu do rzeczy pozostawionych w szafkach umieszczonych w salach lekcyjnych.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Opracowywanie planu zajęć dostosowanego do zasad higieny pracy umysłowej oraz zapewniającego równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.
2. Podjęcie skutecznych działań zmierzających do doprowadzenia nawierzchni placu szkolnego do stanu gwarantującego bezpieczne warunki pobytu dzieci w Szkole.
3. Terminowe przeprowadzanie praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji Szkoły oraz umieszczenie planu ewakuacji w widocznym i łatwo dostępnym miejscu.
4. Zabezpieczenie komputerów w pracowni komputerowej i bibliotece szkolnej w sposób zapewniający ograniczenie dostępu do treści niepożądanych w Internecie.
5. Przekazywanie organowi prowadzącemu dokumentacji z kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkolnych.
6. Prawidłowe prowadzenie rejestru wypadków i prowadzenie postępowań powypadkowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku.

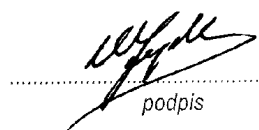
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

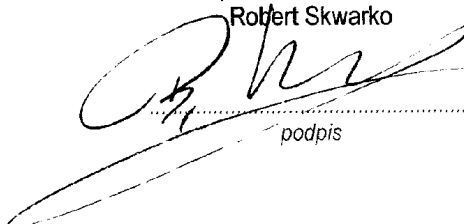
Białystok, dnia 01 czerwca 2016 r.

Kontroler
Marek Zapolski
doradca ekonomiczny

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis